

Izjemni **Miha Rodman** v monodrami igra kar 26 različnih likov. / Foto: Miha Fras

Ko pes človeku reče »žvav«

Besedilo: Igor Kavčič

Kategorija: [Kultura](#) / torek, 14. februar 2017 / 13:28

V Stolpu Škrlovec smo si ogledali monodramo Judovski pes izraelskega avtorja Asherja Kravitz v režiji Yonatana Esterkina. Kako je judovski pes doživel in preživel holokavst – predvsem pa, kako ga je videl.

Kranj – Tokrat je bila na sporedu kranjska premiera, saj je Judovskega psa **Miha Rodman, igravec Prešernovega gledališča**, prvič odigral pred 14 dnevi v Mini teatru v Ljubljani, preteklo sredo pa tudi v angleški izvedbi. Predstava je nastala v koprodukciji obeh gledališč in so jo v **Prešernovem gledališču** naknadno uvrstili v letošnji repertoar. Ne brez razloga, saj po vsebini sledi sicer angažiranemu repertoarju, ki že poldrugo desetletje pogumno nastavlja ogledalo družbi. Judovskega psa je Asher Kravitz sicer napisal kot roman, nad katerim se je navdušil Yonatan Esterkin, ki je besedilo adaptiral za gledališče in tokrat poskrbel še za koncept predstave in scenografijo ter nastopil tudi v vlogi režiserja. Za prevod iz hebrejščine je poskrbela Katja Šmid, dramaturško vodstvo je bilo v rokah Anje Krušnik Cirnski.

Predstava govori o holokavstu, saj zajema obdobje razraščanja nacizma v Nemčiji, kalvarijo Judov v drugi svetovni vojni, do ustanovitve judovske države Izrael. Nenavadnost igre je v tem, da o holokavstu pripoveduje pes Kir, ki se rodi v nemško-judovski družini Gottlieb sredi tridesetih let. Z nacizmom prihajajo zakoni o prepovedi posedovanja psov pri Judih, Kir je oddan nemškemu paru, kjer dobi drugo ime, vse dokler ne pobegne in postane potepuški pes. Od tam se znajde v bojnih enotah SS za odkrivanje Judov, kjer je seveda zelo »uspešen«, saj pozna njihov vonj, kasneje gre s svojim vojaškim gospodarjem v

koncentracijsko taborišče, kjer se znova sreča z Jošuo, fantom iz judovske družine, v kateri je živel. Po osvoboditvi iz taborišča skupaj z njim pristane med ruskimi partizani in nazadnje v novoustanovljeni državi Izrael. Predstava se začne pred Bogom, ki v nebesa psa noče pustiti, češ da so živali pač drugje. A Jošua zahteva, da Kir ostane z njim, saj je njegov najboljši prijatelj. »Dobro,« odvrne Bog, »Kir, povej nam svojo življenjsko zgodbo.« Tako se predstava tudi začne.

Prvič v igralski karieri v monodrami igra **Miha Rodman**. Miha je pes, je oče, mama ali otrok v judovski družini, Miha je nemški homoseksualec, agent gestapa, pasji vodnik, vodja taborišča, Miha je ruski vojak, ukrajinsko dekle, italijanski carinik, Miha je tudi Bog. V predstavi naniza kar 26 različnih vlog, ki jih odlično interpretira, saj niti trenutek nimamo občutka, da je na odru sam. Spretno prehaja iz lika v lik – zdaj je zaskrbljen oče v judovski družini, zdaj radoveden otrok, ki sprašuje, kaj se dogaja, ko nasilno vstopa v stanovanje, je nacistični grobijan, ki za malenkost potegne pištolo, je neodločen, moški istospolnih nagnjenj ali pa odrezava nad novo oblastjo navdušena Nemka. Vseskozi pa je pes, ki na svet kakopak gleda s svojimi, pasjimi očmi in tudi renči, ko je treba, ali pa se pusti crkljati, ko začuti priložnost za to. Vloga psa je tudi osrednja v besedilu, ki je, kljub temu da gre za zgodbo o enem najbolj grozljivih obdobjih v človeški zgodovini, na trenutke duhovito in značilno judovsko humorno. Le kako naj sicer razumemo pasjo izjavo, ko opazuje grozote v taborišču, da tudi človeka imenuje za »žvav«. Kar ni lahko, saj moramo vedeti, da pes razmišlja po pasje in iz svoje optike ljudi deli na tri vrste – dobre, slabe in nezainteresirane. A je hkrati tudi naiven, ko za naciste išče skrite Jude, česar pa mu ne moremo zameriti, saj ne pozna politike in odnosov v družbi, ki se nenehoma spreminjajo. Pozna le vonj judovske družine.

Miha Rodman je odličen, v vseh pogledih je kot igralec znal izkoristiti besedilo, ki je prav toliko, kot se nam zdi abstraktno, v svojem bistvu tudi zelo jasno. Monodrama Judovski pes je zgodba o prijateljstvu, pogumu in preživetju. Scena je enostavna, a prepričljiva, igralec brez težav lahko v različnih vlogah deluje v njej. Predstavi dodatno dimenzijo daje nekakšna »anketa« v obliki zvočnih intervencij, v kateri izvemo, da se tudi Slovenija med drug svetovno vojno ni izognila holokavstu. Očarani nad igro, potešeni v razumnem pogledu na povedano in zaskrbljeni nad dejstvom, da dogajanja v svetu v zadnjem času dokazujejo, da imamo ljudje zelo kratek spomin, saj se iz dogodkov komaj osemdeset let nazaj očitno nismo prav nič naučili, se ob koncu predstave vendarle vprašamo: je pes res pametnejši kot človek?